

**Община Велико
Търново**

Весела Величкова, водещ финансов анализатор
v.velichkova@bcra-bg.com

Калина Димитрова, икономически анализатор
k.dimitrova@bcra-bg.com

Радостина Стаменова, икономически анализатор
stamenova@bcra-bg.com

Кредитен рейтинг на община Велико Търново

Дата на Рейтингов комитет:	14.12.2018	07.03.2019	08.08.2019	06.02.2020
Дата на публикуване:	14.12.2018	08.03.2019	09.08.2019	07.02.2020
Дългосрочен кредитен рейтинг:	BBB- (под наблюдение)	BBB-	BBB-	BBB-
Перспектива:	-	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен кредитен рейтинг:	A-3 (под наблюдение)	A-3	A-3	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала	A (BG) (под наблюдение)	A (BG)	A (BG)	A (BG)
Перспектива:	-	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-1 (BG) (под наблюдение)	A-1 (BG)	A-1 (BG)	A-1 (BG)

*За пълната рейтингова история вижте края на документа

„БАКР - Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) е третата пълноправна рейтингова агенция в ЕС, регистрирана съгласно Регламент № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета на Европа. Присъдените от БАКР кредитни рейтинги важат в целия ЕС и са изцяло равнопоставени с тези на останалите признати от Европейския орган за ценни книжа и пазари агенции, без териториални или други ограничения.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) потвърждава следните кредитни рейтинги на община Велико Търново:

- **Дългосрочен кредитен рейтинг BBB-, перспектива: стабилна, краткосрочен кредитен рейтинг A-3;**
- **Дългосрочен рейтинг по национална скала A (BG), перспектива: стабилна, краткосрочен рейтинг по национална скала A-1 (BG).**

Използвана е официално приетата от БАКР методология за присъждане на кредитен рейтинг на община:
https://www.bcra-bg.com/files/Municipality_Methodology_2018_bg.pdf

За изработването на кредитния доклад и присъждането на кредитен рейтинг е използвана

информация от оценяваната община, Министерство на финансите, Национален Статистически Институт, Агенция по заетостта, база данни на БАКР, консултанти и други източници на публична информация.

Развитието на икономическите процеси в страната, включително в контекста на очакваното присъединяване на българския лев към валутно-курсния механизъм ERM II, са анализирани детайлно от „БАКР - Агенция за кредитен рейтинг“ и отразени в присъдения непоискан държавен рейтинг на Република България. Разгледани са ръстът на БВП и БДС по компоненти, както и динамиката на показателите на външния сектор. Равнището и структурата на държавния дълг са оценени положително, като са отчетени и параметрите на новия дълг, емитиран през 2019г. Актуалното състояние на банковия сектор е оценено като стабилно.

Резюме от доклада за присъдения актуален рейтинг на Република България може да бъде разгледан на официалния сайт на БАКР:
https://www.bcra-bg.com/files/rating_republic_of_bulgaria_oct_2019_bg.pdf

	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ Община Велико Търново Дългосрочен/ краткосрочен рейтинг: BBB-/A-3 Перспектива: стабилна Рейтинг по национална скала: A (BG) /A-1 (BG) Перспектива: стабилна
Бул. Евлоги и Христо Георгиеви 95, ет. 1 гр. София 1142	тел.:(+359-2) 987 6363 www.bcra-bg.com

Към края на септември 2019г. средният дял на приходите в общите постъпления на общините в страната нараства до 38.32% спрямо 36.65% в края на 2018г., но остава по-нисък спрямо същия период на предходната година. Сходна тенденция се наблюдава и при средния за страната дял на покритие на разходите за местни дейности от приходи. Средното за страната равнище на размера на дълга като процент от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия намалява до 47.48% (при 49.02% към края на трето тримесечие на 2018г. и 50.25% към края на същата година).

През периода се наблюдава по-слаба инвестиционна активност (дял на капиталовите разходи в общите) – 13.6%, сравнено с данните към края на 2018г., когато средната стойност на този показател за страната е 14.07%. Спрямо средното равнище на показателя от 11.33%, отчетено към същия период на предходната година се наблюдава подобрение.

През 2017г. и август 2018г. съгласно Закона за публичните финанси са съгласувани планове за финансово оздравяване на 11 общини: Перник, Белово, Тетевен, Септември, Велинград, Сливен, Сунгурларе, Видин, Мизия, Симитли и Стамболово. В тях се поставят цели за финансово оздравяване, които включват мерки за увеличаване на приходите и оптимизиране и ограничаване на разходите в годишен и средносрочен план, изготвени на база на обективен анализ на основни финансови показатели.

Просрочените задължения на общините към септември 2019г. възлизат на 125.2 млн.лв. Към края на 2018г. размерът им е 122.2 млн.лв., което представлява ръст от 2.4%. Просрочените задължения са формирани от 130 общини (49 от общия брой общини), а 135 завършват третото тримесечие на 2019г. без просрочени задължения.

През 2018г. както населението на община Велико Търново, така и за страната продължават леко да намаляват (с под 1%). Гъстотата на населението в общината слабо се понижава, но остава чувствително по-висока отколкото средно за страната (98.12 при 98.43 за 2017г.).

През 2018г. се запазва тенденцията делът на трудоспособното население в община Велико

Търново леко да се понижава (0.3 п.п.), което се отнася и за средното за страната (0.2 п.п.). Тежестта на трудоспособното население в общината обаче продължава да надхвърля средното за страната, като за 2018г. спрямо 2017г. разликата между двете се запазва (2.9 п.п.).

През 2019г. община Велико Търново реализира оперативен резултат в размер на 2 822 хил.лв., който е със 7.3% по-малък от отчетения през предходната година. Резултатът от инвестиционна дейност е отрицателен, в размер на 6 750 хил.лв., което като абсолютна стойност надхвърля значително отчетените през предходните няколко години, и се дължи на съществения размер на капиталовите разходи. Разликата се покрива от средства по сметки.

През 2019г. община Велико Търново генерира собствени приходи в размер на 29 569 хил.лв., което представлява лек ръст от 3.8% на годишна база. Същевременно делът им в приходите за местни дейности през периода се повишава със 17.5 п.п., достигайки 89.3%.

При приходите от данъци е налице увеличение от 8.6%, а делът им в приходите за местни дейности нараства значително от 32.3% през 2018г. до 42.0% през 2019г., което представлява повишение от 9.7 п.п. Повишените данъчни постъпления са основно по линия на приходите от данъка върху превозните средства (ръст 13.7%) и данъка върху придобиване на имуществата (ръст 13.2%). Приходите от двата данъка общо съставляват 56.3% от общите данъчни постъпления.

Размерът на неданъчните приходи през 2019г. е идентичен с отчетения за предходната година (ръст 1.2% до 16 271 хил.лв.). Водещи се запазват приходите от такси, при които е налице лек спад от 1.3%. Преобладаващи отново са постъпленията от такса битови отпадъци с дял 75.8%, при които също не се наблюдава съществено изменение. В неданъчните приходи положителен фактор представлява ниският дял на приходите от продажба на имущество.

През 2019г. текущите разходи за местни дейности и дофинансиране на държавните дейности на община Велико Търново бележат

	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ Община Велико Търново Дългосрочен/ краткосрочен рейтинг: BBB-/A-3 Перспектива: стабилна Рейтинг по национална скала: A (BG) /A-1 (BG) Перспектива: стабилна
Бул. Евлоги и Христо Георгиеви 95, ет. 1 гр. София 1142	тел.:(+359-2) 987 6363 www.bcra-bg.com

рът от 4.7%, по-висок от този за предходната година (под 1%). Повишението е основно по линия на разходите за заплати и осигуровки, които се покачват с 14.5%, което представлява 33.1% от текущите разходи. Издръжката продължава да доминира текущите разходи, като размерът ѝ през 2019г. остава почти непроменен.

Капиталовите разходи на общината през периода възлизат на 8 792 хил.лв., което представлява слаб ръст от 2.8% на годишна база.

Към края на 2019г. Велико Търново отчита просрочени задължения в размер на 1 293 хил.лв., което е лек спад спрямо година по-рано, когато стойността им е 1 348 хил.лв. (-4,1%).

По отношение на структурата на разходите за местни дейности и дофинансиране не са настъпили съществени промени. С най-голяма тежест се запазват разходите за благоустрояване (45.7%), въпреки спада в дела им спрямо предходната година (4.5 п.п.). Понижението е за сметка главно на разходите за образование, чийто дял през 2019г. достига 13.3% (10.3% за 2018г.). Увеличава се и тежестта на разходите за общи държавни служби – от 13.4% (2018г.) до 14.1% (2019г.).

В рамките на благоустрояването при капиталовите разходи с най-голяма тежест са инвестициите за изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа – размерът им е 4 063 хил.лв., което представлява неколкостепенен ръст спрямо 2018г. и най-високата стойност за последните няколко години. Делът им в разходите по функцията е 74.3%, а в капиталовите разходи като цяло – 46.2%.

Общината изпълнява редица проекти по оперативни програми, в т.ч. в областта на образованието (8 699 хил.лв.), както и множество проекти, касаещи социалното подпомагане и грижи (общностен център за деца и родители, изграждане на комплекс от социални услуги за деца, изграждане на комплекс от социални грижи за възрастни хора и лица с умствена изостаналост, вътрешно преустройство на съществуваща сграда на Домашен социален патронаж. Ключов проект за общината е проектът за интегриран градски

транспорт, одобрен през юли 2019г. на стойност 11 134 хил.лв. и срок на изпълнение 2022г.

По отношение на сравнителния анализ основните показатели на община Велико Търново са съпоставени със средните за страната и със средните стойности за групата общини, административният център на които е и областен център. Сравнение със средни стойности за група по население не е представено отделно, тъй като областните центрове са със сходен брой жители и двете извадки – по население и по областни центрове, се припокриват в по-голямата си част. Разгледани са показателите собствени приходи на глава от населението, размер на дълга като процент от планираните приходи и изравнителната субсидия, дял на капиталовите разходи в общите разходи (инвестиционна активност), дял на собствените приходи в общите постъпления, покритие на разходите за местни дейности с приходи, осреднена събираемост на данък превозни средства и данък недвижими имоти. В по-голяма част от показателите община Велико Търново се позиционира благоприятно в сравнителен план.

През анализирания период кмет на община Велико Търново е инж. Даниел Панов, спечелил местните избори през 2019г. на първи тур, като това е третият му мандат. Инж. Даниел Панов е и председател на УС на Националното сдружение на общините в България.

Осреднената събираемост на данък недвижими имоти и данък превозни средства е 78.2% (81.3% за данък недвижими имоти и 75.1% за данъка върху превозните средства).

Основните приоритети на общината за 2020г. са развитие на публичната инфраструктура, възможностите за свързаност на хората, както и атрактивната образователна среда с все по-добри условия за децата и младите хора.

БАКР изготвя финансова прогноза на общината за периода 2020-2022г. Получените резултати показват, че при развитие, сходно с прогнозираното, община Велико Търново ще реализира положителен оперативен резултат през целия прогнозен период. Свободният паричен поток е положителен с изключение на

последната година, но средствата по сметки го покриват изцяло.

Положително влияние върху рейтинга могат да окажат чувствително свиване на просрочените задължения, съществено повишение на собствените приходи, успешно изпълнение на инфраструктурните проекти.

Негативно могат да се отразят значително намаление на оперативния резултат, ръст на просрочените задължения, проблеми при обслужването на дълга, както и поемането на нов дълг, който не е адекватен на финансовите възможности на общината.

Предвид специфичния рисков профил на общината, както и състоянието на общата законова регулация на общините в България, рейтингът беше определен на ниво BBB-.

Дългосрочният рейтинг по националната скала A (BG) и краткосрочният A-1 (BG) бяха потвърдени и въз основа на позиционирането на рейтинговите характеристики на общината в сравнителен план спрямо другите общини в България.

Основни финансови показатели

(лева)	2019	2018	2017
Приходи за местни дейности, в т.ч.	33 106 810	39 687 608	34 106 536
Собствени приходи	29 568 911	28 498 573	27 550 437
- данъчни приходи	13 905 940	12 804 895	12 765 419
- неданъчни приходи	15 662 971	15 693 678	14 765 018
Субсидии и трансфери за местни дейности	3 537 899	11 189 035	6 556 099
Капиталови разходи	8 791 616	8 549 067	3 185 547
Оперативен резултат	2 822 489	3 046 081	2 216 365
Оперативен резултат преди лихви	2 902 699	3 109 138	2 304 959
Резултат от инвестиционна дейност	-6 749 517	1 128 754	2 074 121
Дефицит/излишък за местни дейности	-3 927 028	4 174 835	4 290 486

Резюме на протокола от Рейтинговия комитет:

Членовете на Рейтинговия комитет разгледаха доклада за кредитен рейтинг на община Велико Търново и обсъдиха основните параметри, касаещи финансовото ѝ състояние.

Беше отбелязано, че през 2019г. общината генерира положителен оперативен резултат, основните приходни пера се изменят слабо в сравнение с предходната година, леко се свиват просрочените задължения. Внимание беше отделено и на множеството проекти по оперативни програми, които се изпълняват.

Рейтингова история на община Велико Търново				
Дата на рейтингов комитет:	19.02.2015	17.03.2016	23.03.2017	22.03.2018
Дата на публикуване:	20.02.2015	18.03.2016	24.03.2017	23.03.2018
Дългосрочен рейтинг:	BB+	BB+	BB+	BBB-
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Положителна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг:	B	B	B	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала:	A- (BG)	A- (BG)	A- (BG)	A (BG)
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Положителна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-2 (BG)	A-2 (BG)	A-2 (BG)	A-1 (BG)

Рейтингите в таблицата са присъдени по предходна Методология за присъждане на кредитен рейтинг на община и не са директно сравними с рейтингите, присъдени след влизането в сила на актуалната методология от юли 2014г.

	08.2007**	10.2008	12.2009	24.09.2010	14.12.2011	31.10.2012	24.10.2013	25.07.2014
Дългосрочен рейтинг:	BBB-	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB+	BBB+	BBB+ (под наблюдение)
Перспектива:	Положителна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	-
Краткосрочен рейтинг:	A-3	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2 (под наблюдение)

**Първоначален рейтинг